

- สารบัญ -

1	ชายผู้ตั้งคำถาม โสมครตัสและเพลโต	10
2	ความสูงที่แท้จริง อริสโตเติล	20
3	เราไม่รู้อะไรเลย ไพโร	28
4	วิถีแห่งบ้านสวน เอพิคิวรัส	36
5	เรียนรู้ที่จะไม่แยแส เอพิกเตตัส ซีเซโร เซเนกา	44
6	ผู้ใดชักใยเรา ออกุสติน	52
7	การปลอมโยนของปรัชญา โบเอซีอุส	60
8	เกาะสมบูรณแบบ แอนเซลมและอโคควินัส	68
9	จึงจอกกับราชสีห์ นิกโกโล มาเคียเวลลี	74

10	นำริ้วเกียจ ป่าเถื่อน และแสนสิ้น <i>โธมัส ฮอบส์</i>	82
11	คุณฝันอยู่หรือไม่ <i>เรอเน เดการ์ต</i>	88
12	วางเดิมพัน <i>เบลส ปาสกาล</i>	96
13	ผู้ล้มคมเลนส์ <i>บารุค สปิโนซา</i>	104
14	เจ้าชายกับช่างซ่อมรองเท้า <i>จอห์น ล็อก และโธมัส ริด</i>	112
15	ช่างในหิ้ง <i>จอร์จ เบิร์กลีย์ (และจอห์น ล็อก)</i>	120
16	โลกที่ดีที่สุด <i>วอลแตร์และกอกท์ฟรีด ไลบ์นิซ</i>	128
17	ช่างนาฬิกาสมมติ <i>เดวิด ฮูม</i>	136
18	เกิดพร้อมอิสราภาพ <i>ฌอง-ฌาคส์ รูสโซ</i>	144
19	ความจริงสีรุหลาบ <i>อิมมานูเอล คานท์ (1)</i>	150
20	หากว่าทุกคนทำเช่นนั้น <i>อิมมานูเอล คานท์ (2)</i>	158

21	ความสูงที่ใช้ได้จริง <i>เจอร์มี เบนแฮม</i>	166
22	นกเค้าแมวของมิเนอร์วา <i>บ็อบบ์ วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกล</i>	174
23	เสียงส่วนทองความจริง <i>อาร์เธอร์ โชเปนฮาวเออร์</i>	182
24	พื้นที่เพื่อการเติบโต <i>จอห์น สจ๊วต มิลล์</i>	190
25	งานออกแบบที่ปราศจากปัญญา <i>ชาร์ลส์ ดาร์วิน</i>	198
26	สิ่งที่ต้องเสียสละในชีวิต <i>โซเรน เคียร์เคกอร์ด</i>	208
27	กรรมาชนของโลกจงหนักกำลัງ <i>คาร์ล มาร์กซ์</i>	216
28	แล้วไ้ <i>ซี.เอส. เวิร์ช และวิลเลียม เจมส์</i>	224
29	ความตายของพระเจ้า <i>ฟรีดริช นิทเช่</i>	232
30	การพรางตัวของความคิด <i>ฮิกมุนด์ ฟรอยด์</i>	238
31	กษัตริย์ฝรั่งเศษองค์ปัจจุบันหัวล้านหรือไม่ <i>เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์</i>	246

32	โห้!/เฮ้! อัลเฟรด จูลส์ แอร์	254
33	ความทุกข์ของเสรีภาพ ฌอง-ปอล ซาทร์, ซีโมน เดอ โบวัวร์ และอัลแบร์ กามู	262
34	ต้องมนตร์ภาษา ลุดวิก วิทท์เกนสไตน์	270
35	ชายผู้ไม่ตั้งคำถาม ฮันนาห์ อาเรนท์	278
36	เรียนรู้จากความผิดพลาด คาร์ล พอปเปอร์ และโรเบิร์ต คูห์น	286
37	รถไฟไร้การควบคุมและนักไวโอลินผู้ไร้ค่า ฟิลิปป์ ฟุต และจูดิธ จาร์วิส ทอมสัน	296
38	ความเที่ยงธรรมผ่านความไม่รู้ จอห์น รอสส์	304
39	คอมพิวเตอร์คิดได้หรือไม่ อลัน ทูริง และจอห์น เซิร์ล	312
40	ตัวเหลือบสมัยใหม่ ปีเตอร์ ซิงเกอร์	318
	รู้จักผู้เขียน	326
	รู้จักผู้แปล	327

A Little History of Philosophy

by
Nigel Warburton

ปรัชญา

ประวัติศาสตร์สายธารแห่งปัญญา

แปลโดย
ปราบดา หยุ่น
รตีพร ชัยปิยะพร

- บทที่ 1 -

ชายผู้ตั้งคำถาม
โสเครตีสและเพลโต

ในกรุงเอเธนส์ราว 2,400 ปีที่แล้ว ชายคนหนึ่งถูกสังหารชีวิต เพราะเขาตั้งคำถามมากเกินไป ก่อนหน้านั้นเคยมีนักปรัชญามาก่อน แต่โสเครตีสคือผู้ทำให้สิ่งที่เรียกว่าปรัชญาเริ่มขึ้นจริงๆ หากจะมีใครสักคนที่เรียกได้ว่าเป็นบิดาแห่งปรัชญา ก็คือโสเครตีสนั่นเอง

จุมุกแบน ม่อต้อ มอมแมม และค่อนข้างพิลึก โสเครตีสมีสถานะแปลกแยกในสังคม แม้จะอัปลักษณ์ทางกายภาพและมักไม่อาบน้ำ เขาก็มีเสน่ห์ส่วนตัวสูงและมีสติปัญญาเป็นเลิศ ทุกคนในกรุงเอเธนส์ต่างเห็นพ้องว่าไม่เคยมีใครเหมือนโสเครตีสมาก่อน และคงยากที่จะมีใครเหมือนได้อีก เขาเป็นคนมีเอกลักษณ์ ทว่ายังเป็นคนน่ารักอายุอย่างยิ่ง เขาเห็นตัวเองเป็นเช่นแมลงดูดเลือดที่กัดเจ็บ—พวกตัวเหือบ พวกมันก่อความรำลึกแต่ไม่ทำอันตรายใหญ่หลวงอะไรนัก ใ้ว่าทุกคนในกรุงเอเธนส์จะเห็นด้วย บางคนรักเขา บางคนคิดว่าเขามีอิทธิพลซึ่งเป็นภัยต่อสังคม

เมื่อครั้งยังหนุ่ม เขาเป็นทหารหาญผู้ลงสนามรบในสงครามเพโลปอนเนเซียนกับชาวสปาร์ตาและพันธมิตร ในวัยกลางคน เขาเดินดุ่ม

อยู่กลางใจเมือง เรียกให้ผู้คนหยุดเป็นครั้งคราวเพื่อตั้งคำถามชวนอึดอัด นั่นคือกิจกรรมหลักของเขา ทว่าคำถามที่เอ่ยถามนั้นคมกริบ ดูเหมือนจะเป็นคำถามง่าย ๆ แต่ไม่เป็นเช่นนั้น

ตัวอย่างเช่นในบทสนทนากับยูธิเดมุส (Euthydemus) โซเครตีสถามว่าการเป็นคนไม่ซื่อถือว่ามีศีลธรรมหรือไม่ ยูธิเดมุสตอบว่ามีแน่นอน เขาคิดว่ามันเป็นประเด็นที่ชัดเจน แต่โซเครตีสถามต่อว่า ถ้าเพื่อนของท่านกำลังรู้สึกท้อแท้และอาจฆ่าตัวตาย แล้วท่านยึดมิดของเขามาเล่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ซื่อไม่ใช่หรือ แน่แน่นอน แต่นั่นถือว่าเป็นการกระทำที่ *ถูกศีลธรรม* แทนที่จะ *ผิดศีลธรรม* มีใช่หรือ มันเป็นการกระทำที่ดี ไม่ใช่การทำเลว—แม้จะเป็นการขโมยก็ตามที ยูธิเดมุสผู้ตกอยู่ในความสับสนตอบว่ามี การใช้ตัวอย่างย้อนแย้งอันชาญฉลาดของโซเครตีสสะท้อนว่าความเห็นกว้าง ๆ ของยูธิเดมุสใช้ไม่ได้กับทุกสถานการณ์ ยูธิเดมุสไม่เคยคิดเช่นนั้นมาก่อน

ครั้งแล้วครั้งเล่า โซเครตีสแสดงให้เห็นว่าผู้คนที่เขาพบในตลาดกลางเมืองไม่รู้จริงในสิ่งที่พวกเขาคิดว่ารู้ ผู้บังคับบัญชาทหารจะเริ่มบทสนทนาด้วยความเชื่อมั่นเต็มเปี่ยมว่าเขาเข้าใจความหมายของ “ความกล้าหาญ” (courage) แต่เมื่ออยู่กับโซเครตีสได้ยี่สิบนาที เขาก็จะจากไปด้วยความสับสน คงเป็นประสบการณ์ที่ก่อความจิตใจไม่น้อย โซเครตีสชื่นชอบที่จะเปิดโปงขีดจำกัดของความเข้าใจที่ผู้คนเข้าใจจริง ๆ และตั้งคำถามต่อการคาดเดาต่าง ๆ ที่ก่อร่างสร้างชีวิตของพวกเขา บทสนทนาที่ประสบความสำเร็จสำหรับเขาคือบทสนทนาที่ทำให้ทุกคนรู้ตัวในท้ายที่สุดว่าตนรู้น้อยเพียงใด ความเข้าใจนั้นยังดีกว่าการเชื่อมั่นต่อไปว่าเราเข้าใจอะไรบางอย่าง ทั้งที่จริงแล้วเราไม่เข้าใจ

ในกรุงเอเธนส์ขณะนั้น ลูกชายของผู้มีอันจะกินจะถูกส่งไปเรียนกับพวกโซฟิสต์ (Sophist) โซฟิสต์คือครูผู้ชาญฉลาดที่สอนศิลปะแห่งสุนทรพจน์ให้กับนักเรียน พวกเขาเก็บค่าเล่าเรียนสูงมาก ในทางกลับกันโซเครตีสไม่คิดค่าบริการ เขาอ้างว่าเขาไม่รู้อะไรเลยด้วยซ้ำ เช่นนั้นแล้ว

เขาจะสอนอะไรได้ แต่นั่นก็ไม่ได้ยับยั้งนักเรียนจากการเข้าหาและฟังบทสนทนาของเขา และก็ไม่ได้ทำให้เขาเป็นที่นิยมในหมู่วิทยาศาสตร์เสียด้วย

วันหนึ่งสหายของเขาที่ชื่อเซโรโฟน (Chaerophon) เข้าพบนักพยากรณ์แห่งอพอลโลในเมืองเดลฟี นักพยากรณ์เป็นหญิงชราผู้ปราดเปรื่อง เป็นแม่หม่อมเฒ่าคอยตอบคำถามผู้มาเยือน คำตอบของแกมักมีรูปแบบเป็นปริศนา “มีผู้ใดรอบรู้ลุ่มลึกกว่าโสเครตีสอีกหรือไม่” เซโรโฟนถาม “ไม่” คือคำตอบ “ไม่มีผู้ใดรอบรู้ลุ่มลึกไปกว่าโสเครตีสอีกแล้ว”

เมื่อเซโรโฟนเล่าให้โสเครตีสฟัง ที่แรกเขาไม่เชื่อ มันทำให้เขา งุนงง “ข้าจะเป็นผู้รอบรู้ลุ่มลึกที่สุดในกรุงเอเธนส์ได้อย่างไร ในเมื่อข้ารู้ร้น้อยนัก” เขาสงสัย เขาอุทิศเวลาหลายปีไปกับการตั้งคำถามกับผู้คนเพื่อค้นหาว่ามีคนรอบรู้ลุ่มลึกกว่าเขาหรือไม่ ในที่สุดเขาก็เข้าใจสิ่งที่แม่หม่อมพูดและเห็นว่าแกพูดถูก ผู้คนมากมายข้าของในสิ่งที่ตนทำ—ช่างไม้แก่งกาจด้านงานไม้ ทหารรู้เรื่องการสู้รบ แต่ไม่มีใครรอบรู้ลุ่มลึกอย่างแท้จริง พวกเขาไม่เข้าใจในสิ่งที่พวกเขาพูดถึง

คำว่า “นักปรัชญา” (philosopher) มาจากคำกรีก แปลว่า “รักในความรู้อันสูง” การสืบสานของปรัชญาตะวันตกที่หนังสือเล่มนี้ใช้เป็นกรอบแพร่ขยายมาจากยุคกรีกโบราณไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก และในบางช่วงเวลา มีการผสมผสานกับแนวคิดตะวันออก ความรู้ประเภทที่สำคัญสำหรับปรัชญาตะวันตกตั้งอยู่บนพื้นฐานของการถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิด การใช้เหตุผล และการตั้งคำถาม มิใช่การเชื่อในอะไรบางอย่างเพียงเพราะคนสำคัญสักคนบอกว่าเป็นจริง สำหรับโสเครตีส ความรู้ไม่ใช่การมีข้อมูลหลักฐานมากมาย หรือมีความสามารถในการทำอะไรบางอย่าง หากแต่คือการเข้าใจธรรมชาติที่แท้ของการมีตัวตน รวมถึงข้อจำกัดทางความรู้ของเรา นักปรัชญาทุกคนนี้ยังคงทำสิ่งเดียวกับที่โสเครตีสทำไม่มากนักน้อย นั่นคือการตั้งคำถามยากๆ พินิจเหตุผลและหลักฐาน ครุ่นค้นพยายามตอบคำถามสำคัญๆ ที่เราถามตัวเองเกี่ยวกับธรรมชาติของความจริง และคำถามที่ว่าเราควรจะใช้ชีวิตอยู่อย่างไร สิ่งที่ต่างจากโสเครตีสคือ

นักปรัชญาสมัยใหม่ได้เปรียบจากการมีความคิดทางปรัชญาสั่งสมมาเป็นเวลาเกือบ 2,500 ปีแล้ว หนังสือเล่มนี้ตรวจสอบมโนทัศน์ของนักคิดหลักๆ ผู้มีงานเขียนตามขนบของปรัชญาตะวันตก ขนบซึ่งโสเครตีสเป็นผู้ริเริ่มขึ้น

โสเครตีสรอบรู้ลุ่มลึกเพราะเขาไม่หยุดตั้งคำถามและยินดีได้ว่าที่เกี่ยวกับความคิดของเขาเสมอ เขาประกาศว่า ชีวิตจะมีค่าก็ต่อเมื่อเรารุ่นคิดถึงสิ่งที่เราทำ การไม่ตรวจสอบชีวิตเลยอาจไม่เป็นปัญหาสำหรับวัวควาย แต่ไม่ใช่สำหรับมนุษย์

โสเครตีสผิดใจจากนักปรัชญาคนอื่นตรงที่เขาปฏิเสธที่จะบันทึกความคิดของเขาเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับเขาแล้ว การพูดคุยดีกว่า การเขียนหนังสือมากนัก ข้อเขียนไม่อาจตอบกลับได้ มันไม่อาจอธิบายอะไรเมื่อเราไม่เข้าใจ บทสนทนาตัวต่อตัวดีกว่ามาก เขายืนยันเช่นนั้นในการสนทนาเราสามารถคำนึงถึงประเภทของคนที่เรากำลังพูดคุยด้วย เราสามารถปรับเนื้อความที่เราพูดเพื่อสื่อให้อีกฝ่ายเข้าใจ และเพราะโสเครตีสปฏิเสธที่จะเขียนหนังสือ เราจึงได้รับรู้ถึงความคิด ความเชื่อ และการถกเถียงของปुरुชนผู้ยิ่งใหญ่ผู้นี้ผ่านงานเขียนของเพลโต ศิษย์เอกของโสเครตีส เพลโตเขียนบันทึกบทสนทนาระหว่างโสเครตีสกับบางคนที่เขาตั้งคำถาม บทสนทนาเหล่านี้เรียกกันว่า “บทสนทนาแบบเพลโต” (Platonic Dialogues) และถือเป็นงานวรรณกรรมชั้นเยี่ยมพอๆ กับที่เป็นงานปรัชญา—ในบางแง่มุม เพลโตคือเซกสเปียร์ในยุคสมัยของเขา การอ่านบทสนทนาเหล่านี้ทำให้เรานึกออกว่าโสเครตีสเป็นคนเช่นไร ชาญฉลาดอย่างไร และชวนโมโหเพียงใด

ที่จริงแล้วก็มีอาจตัดสินง่ายตายเช่นนั้น เราไม่อาจบอกได้เสมอว่าเพลโตเขียนสิ่งที่โสเครตีสพูดไว้จริง หรือเขาเป็นผู้ป้อนความคิดใส่ปากตัวละครที่เขาเรียกว่า “โสเครตีส” โดยที่แท้จริงแล้วเป็นความคิดของเพลโตเอง

ความคิดหนึ่งที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นของเพลโต ไม่ใช่ของโสเครตีส คือความคิดที่ว่าโลกนี้ไม่ได้เป็นดังที่ปรากฏแม้แต่น้อย ความ

เป็นจริงกับสิ่งที่เห็นนั้นแตกต่างกันอย่างยิ่งวด คนส่วนใหญ่หลงคิดว่าภาพที่เห็นเป็นความจริง เราคิดว่าเราเข้าใจ แต่มีเป็นเช่นนั้น เพลโตเชื่อว่ามิเพียงนักปรัชญาที่จะเข้าใจว่าโลกที่แท้เป็นเช่นไร นักปรัชญาค้นพบธรรมชาติของความจริงผ่านการครุ่นคิด แทนที่จะพึ่งพาแต่ประสาทสัมผัสเท่านั้น

เพลโตยกตัวอย่างของถ้ำเพื่อสนับสนุนประเด็นของเขา ถ้ำในจินตนาการนั้นมีคนกลุ่มหนึ่งถูกล่ามไว้โดยหินเข้าหาผนัง เบื้องหน้ามีภาพกะพริบไหวของเงาที่พวกเขาเชื่อว่าเป็นของจริง แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ สิ่งที่พวกเขาเห็นคือเงาของวัตถุที่ถูกชูส่องอยู่หน้ากองไฟเบื้องหลัง ผู้คนเหล่านี้เชื่อไปตลอดชีวิตว่าเงาบนผนังคือโลกจริง จากนั้นมีชายผู้หนึ่งเป็นอิสระจากโซ่ตรวนแล้วหันไปยังกองไฟ สายตาของเขาพร่ามัวในตอนแรก แต่แล้วก็ค่อยๆ เห็นว่าเขาอยู่ที่ไหน เขาโซซัดโซเซออกจากถ้ำและสามารถจ้องมองดวงอาทิตย์ในที่สุด เมื่อเขากลับมาในถ้ำ ไม่มีใครเชื่อสิ่งที่เขาเล่าเกี่ยวกับโลกภายนอก ชายผู้หลุดพ้นนั้นเปรียบเสมือนนักปรัชญา เขามองเห็นได้ไกลกว่าภาพปรากฏ คนธรรมดาทั่วไปไม่เข้าถึงความจริงเพราะพวกเขาพอใจกับการมองสิ่งที่อยู่เบื้องหน้ามากกว่าการครุ่นคิดอย่างลึกซึ้งถึงสิ่งที่เห็น ทว่าภาพเหล่านั้นเป็นมายา สิ่งที่พวกเขาเห็นคือเงา ไม่ใช่ความจริง

เรื่องถ้ำนี้เชื่อมโยงถึงสิ่งที่เรียกกันว่าทฤษฎีว่าด้วยแบบ (Theory of Forms) ของเพลโต วิธีที่จะเข้าใจได้ง่ายที่สุดคือการอธิบายด้วยการยกตัวอย่าง ลองจินตนาการถึงวงกลมทุกวงที่คุณเคยเห็นมาในชีวิต มีวงไหนเป็นวงกลมสมบูรณ์บ้างไหม ไม่มีหรอก ไม่มีวงกลมวงใดสมบูรณ์โดยแท้ ในวงกลมที่สมบูรณ์แบบ ทุกจุดบนเส้นรอบวงต้องมีระยะเท่ากันพอดีบพอดีจากจุดศูนย์กลาง วงกลมในโลกจริงไม่มีวงใดที่สมบูรณ์แบบได้ถึงเพียงนั้น แต่คุณก็เข้าใจความหมายของคำว่า “วงกลมสมบูรณ์แบบ” เช่นนั้นแล้ววงกลมสมบูรณ์แบบคืออะไรกัน เพลโตจะกล่าวว่ามีโนคติเกี่ยวกับวงกลมสมบูรณ์แบบคือแบบของวงกลม หากคุณต้องการเข้าใจ

ว่าวงกลมคืออะไร คุณควรจะให้ความสัมพันธ์กับแบบของวงกลม ไม่ใช่ วงกลมจริงที่คุณวาดออกมาหรือประสบพบผ่านทัศนียสัมพันธ์ ซึ่งทั้งหมด จะไม่สมบูรณ์ในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่นเดียวกัน เพลโตคิดว่าถ้าคุณต้องการ เข้าใจความดี คุณต้องให้ความสัมพันธ์กับแบบของความดี ไม่ใช่ตัวอย่าง ของความดีบางชนิดที่คุณพบเห็น นักปรัชญาคือผู้เหมาะสมที่สุดสำหรับการ ครุ่นคิดถึงแบบในลักษณะนามธรรมเช่นนี้ คนธรรมดาทั่วไปจะถูกโลก ล่อให้หลงทางเพราะพวกเขาใช้ประสาทสัมผัส

ด้วยเหตุที่นักปรัชญามีความชำนาญในการครุ่นคิดถึงความจริง เพลโตเชื่อว่าพวกเขาควรทำหน้าที่ปกครองและมีอำนาจทางการเมือง ทั้งหมด ใน *The Republic* (อุดมรัฐ) ปรัชยานิพนธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดของ เพลโต เขาพูดถึงสังคมในจินตนาการที่สมบูรณ์แบบ นักปรัชญาจะอยู่ใน สถานะสูงสุดและได้รับการศึกษาพิเศษ พวกเขาจะเสียสละความสบาย ส่วนตัวเพื่อพลเมืองได้ปกครอง รองจากนักปรัชญาจะเป็นทหารผู้ได้รับการ ฝึกฝนสำหรับปกป้องประเทศ และต่ำลงไปจากนั้นจะเป็นกลุ่มกรรมกร เพลโตคิดว่าคนสามารถบั้นนี้จะอยู่ในสมดุลที่สมบูรณ์แบบ เป็นสมดุลที่ เปรียบเหมือนจิตที่สมดุลโดยมีส่วนที่ใช้เหตุผลคอยควบคุมความรู้สึกและ ความปรารถนา นำเสียสละที่รูปแบบสังคมของเขาขัดแย้งต่อความเป็น ประชาธิปไตยอย่างยิ่ง และจะเป็นสังคมที่ควบคุมประชาชนโดยอาศัย ส่วนผสมของคำโป้ปดและการใช้กำลัง เขาจะห้ามศิลปะเกือบทุกแขนง ด้วยคิดว่าศิลปะสะท้อนภาพความจริงที่บิดเบี้ยว จิตรกรวาดภาพปรากฏ แต่ภาพปรากฏนำเสนอภาพลวงของแบบ ทุกแง่มุมของชีวิตในรัฐอุดมคติ ของเพลโตจะถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากเบื้องบน นั่นคือสภาวะที่เรา เรียกกันในปัจจุบันว่ารัฐเผด็จการ เพลโตคิดว่าการยอมให้ผู้คนลงคะแนน เลือกตั้งก็เหมือนกับการปล่อยให้ผู้โดยสารถ้างตัวเอง—การให้คนที่มีความรู้เป็นผู้นำนั้นดีกว่ามาก

กรูเธอนีสในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาลค่อนข้างต่างไปจาก สังคมที่เพลโตจินตนาการใน *The Republic* คือมีความเป็นประชาธิปไตย

อยู่บ้าง แม้ว่ามีเพียง 10 เปอร์เซนต์ของประชากรทั้งหมดเท่านั้นที่มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผู้หญิงและทาสไม่รวมอยู่ในนั้นโดยปริยาย ทว่ากฎหมายมีผลบังคับต่อประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และมีระบบจับสลากที่จริงจังเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนมีโอกาสอย่างเป็นธรรมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ทางการเมือง

โดยรวมแล้วชาวเอเธนส์ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อโสเครตีสมากเท่ากับที่เพลโตยกย่อง อันที่จริงห่างไกลจากคำว่ายกย่องมากทีเดียว ชาวเอเธนส์หลายคนรู้สึกที่โสเครตีสอันตรายและจงใจทำลายรัฐ ในช่วง 399 ปีก่อนคริสตกาล เมื่อโสเครตีสมีอายุ 70 ปี ชาวเอเธนส์ชื่อเมเลตุส (Meletus) ฟ้องศาลโดยอ้างว่าโสเครตีสไม่เคารพต่อเทพเจ้าของชาวเอเธนส์และนำเสนอเทพเจ้าของตนเอง นอกจากนี้เขายังบอกว่าโสเครตีสสั่งสอนให้เด็กหนุ่มในกรุงเอเธนส์ประพฤติผิด สนับสนุนให้พวกเขาเป็นปรปักษ์ต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ข้อกล่าวหาทั้งสองถือว่าร้ายแรงมาก เป็นเรื่องยากที่จะรู้ว่าคำกล่าวหาเหล่านั้นจริงเท็จเพียงไร บางทีโสเครตีสอาจจะเสี้ยมให้ลูกศิษย์หยุดนับถือศาสนาของรัฐ และพอจะมีหลักฐานอยู่บ้างว่าเขานิยมกระแนะกระแหนระบอบประชาธิปไตยของชาวเอเธนส์ นั่นจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ผิดแปลกไปจากบุคลิกของเขา สิ่งที่เป็นจริงแน่ๆ คือชาวเอเธนส์จำนวนมากต่างเชื่อคำกล่าวหาเหล่านั้น

พวกเขาลงมติกันว่าโสเครตีสมีความผิดจริงหรือไม่ เกินครึ่งเพียงเล็กน้อยจากประชากร 501 คนที่ประกอบขึ้นเป็นคณะลูกขุนขนาดใหญ่ คิดว่าเขามีความผิดและตัดสินให้รับโทษประหารชีวิต โสเครตีสคงจะสามารถต่อรองให้ตัวเองพ้นโทษประหารไปได้หากว่าเขาต้องการ แต่แทนที่จะทำเช่นนั้น เขากลับสร้างควมรำคาญให้กับชาวเอเธนส์ยิ่งขึ้นอีก สมกับที่เป็นตัวเหลือบจอมก่อกวน โดยแย้งว่าเขาไม่ได้ทำอะไรมิผิด และสมควรที่จะได้รับรางวัลเป็นอาหารฟรีทุกมื้อไปตลอดชีวิตแทนการลงทัณฑ์ด้วยซ้ำ ชาวเอเธนส์ไม่ปลานปล้ำกับความเห็นนี้เท่าไรนัก

เขาถูกลงโทษประหารชีวิตด้วยการบังคับให้ดื่มยาพิษสกัดจาก

พีชแฮมล็อก ซึ่งออกฤทธิ์โดยค่อยๆ ทำให้ร่างกายเป็นอัมพาต ไสเครตีส์บอกลาภรรยาและลูกชายทั้งสาม จากนั้นจึงเรียกลูกศิษย์มาเข้าพบ หากเขามีตัวเลือกว่าสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างเงิบๆ โดยไม่ต้องคำถามยากๆ อะไรอีก เขาก็จะไม่เลือกทางเดินนั้น เขายอมตายเสียดีกว่า มีเสียงภายในที่บอกให้เขาตั้งคำถามกับทุกอย่างต่อไป และเขาไม่อาจทรยศต่อเสียงนั้นได้ จากนั้นเขาจึงดื่มยาพิษ ไม่นานก็สิ้นใจ

ทว่าในบทสนทนาของเพลโต ไสเครตีส์ยังคงดำรงอยู่ ชายผู้ซับซ้อนที่มุ่งมั่นตั้งคำถามและเลือกยอมตายแทนที่จะหยุดคิดค้นหาความจริงของสรรพสิ่ง กลายเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักปรัชญาทั้งหลาย นับแต่นั้นมา

ไสเครตีส์สร้างแรงสะท้อนโดยตรงต่อผู้คนรอบข้าง เพลโตสอนหนังสือต่อไปด้วยหลักการของไสเครตีส์หลังความตายของผู้เป็นครู ศิษย์ที่โดดเด่นที่สุดของเพลโตคืออริสโตเติล นักคิดผู้แตกต่างอย่างยิ่งจากทั้งไสเครตีส์และเพลโต